

Boekbesprekingen

De Mummies van Qilakitsoq.

J.P.H. Hansen, J. Meldgaard & J. Nordqvist
Uitgegeven door Natuur en Techniek, Maastricht-Brussel, 1987. pp. 192, geïllustreerd. ISBN 90 70 157 69 1. Prijs: f 59,50.

Onder de ietwat lugubere titel van het boek gaat een charmante inhoud schuil die om diverse redenen, hieronder aangestipt, voor een natuurwetenschappelijk ge-oriënteerd lezerspubliek, waaronder de lezers van ons Maandblad, bijzonder geschikt is.

Op de eerste plaats charmant en lezenswaardig vanwege de gevarieerdheid van de inhoud: een mummievondst van een tiental Eskimo's uit Groenland, daterend uit de late middeleeuwen, wordt door een team van deskundigen uitvoerig uit de "doeken" (resp. huiden) gedaan. Antropologen, historici, geologen, biologen, medici en andere vakspecialisten hebben zich over vondst (in 1972) en vindplaats gebogen en hun bevindingen in dit boek vastgelegd. Achtereenvolgens maakt de lezer kennis met het onherbergzame Groenland uit de XVe eeuw en zijn bewoners, de zwervende jagers der Eskimo's en de gevestigde boeren, van oorsprong Vikingers. Vervolgens komt de vondst aan de orde; de tien mummies zijn in een uitstekende toestand geconserveerd, waardoor allerlei gedetailleerde gegevens zoals bijvoorbeeld gezichtstatoeage's, kledingstukken, mogelijke doodsoorzaken en diverse lichaamsafwijkingen en eigenaardigheden onthuld konden worden. De twee laatste hoofdstukken geven een overzicht van het aanpassingsvermogen van de Eskimo's in hun barre leefomgeving, met name geïllustreerd aan hun technisch perfect gefabriceerde kledij die vergeleken wordt met die der Vikingers. De slotsom van die vergelijking valt uit ten gunste van de Eskimo's: hun cultuur bestaat nog steeds, die der Vikingers, nota bene Europeanen, stierf uit.

Op de tweede plaats valt het boek op door een uitstekende vormgeving. Talrijke foto's, kaartjes, tekeningen in kleur en in zwart-wit ondersteunen en illustreren de tekst. De laatste bladzijden bevatten een uitvoerige lijst van medewerkers, literatuurverwijzingen en een trefwoordenregister. Samenvattend: een naar inhoud en vorm uitermate geslaagd boek dat bovendien voorzien is van een "boodschap"; een zogenaamd primitief volk bleek ook in technisch opzicht superieur aan een cultuur van Europeanen. Een opmerkelijke gedachte in een begerenswaardig boek.

H. Hillegers

La botanique de terrain dans le district lorrain.

1. Historique, 2. Bibliographie, 3. Biographies

G.H. Parent. Parijs, Muséum National d'Histoire Naturelle, 1987. Secrétariat de la Faune et de la Flore. Inventaires de faune et de flore, 37: 933 blzn., ill.

Net zoals "ons" Mergelland strekt het gebied dat met de naam Lotharingen aangeduid wordt zich uit over verschillende landen: België, Frankrijk, het Groot-Hertogdom Luxemburg en West-Duitsland. Net zoals Zuid-Limburg en aangrenzende gebieden staat Lotharingen bekend om zijn grote natuurwetenschappelijke rijkdom waardoor er in de loop der tijd heel veel verschillende natuurwetenschappelijke publicaties aan gewijd zijn.

Die situatie had gemakkelijk aanleiding kunnen geven tot een onoverzichtelijke opeenstapeling van allerlei referenties. De auteur — die terzake niet meer aan zijn proefstuk toe is — heeft zich echter zeer terecht strikt gehouden aan zijn specialiteit: de wetenschappelijk onderbouwde veldbotanie. Zo zijn bv. alle "paleo"-referenties die geen verband houden met de flora en vegetaties van het Kwartair tijdvak uit het werk geweerd. Hetzelfde lot ondergingen alle bosbouw-economische referenties, de kadastrale statistieken, enz.

De klassifikatie van de weerhouden referenties — het zijn er vele honderden — berust op een dubbele, geografische én thematische indeling. Negentien thema's zijn weerhouden en telkens opgesplitst volgens de verschillende deelgebieden van Lotharingen. Zoals we het in de bibliografische werken van Dr. G.H. Parent reeds gewoon zijn gaat een bibliografie telkens vergezeld van een biografisch hoofdstuk. Vooral bij zo'n thematisch en geografisch omvangrijke werken — die zich bovendien ver in de tijd uitstrekken — is dit geenszins overbodig!

Men zou zich al gelukkig geprezen hebben met het catalogusgedeelte (delen 2 en 3). Het origineelste deel van het werk ligt veruit in boekdeel 1 waarin de auteur uitleg verschaft over zijn methode, over de begrenzing(en) van Lotharingen, over de natuurwetenschappelijke genootschappen en hun publicaties en heel veel waardevol commentaar geeft op een zeer groot aantal gerefereerde werken. Dit zijn zowel korte inhouds als kritische bemerkingen, verwijzingen naar andere werken, tips betreffende de onderlinge verbanden tussen veel publicaties, hun belang, oorsprong, bewaarplaats, enz.

Deze informatie, die ruim 450 blzn. beslaat, is verdeeld over vele tientallen thematische paragrafen. Voorbeelden: - vegetatiekaarten met phytogeografische informatie; - lepidopterologische werken die botanische informatie bevatten; - de oude herbaria; - relaties tussen vegetatie en geologie; - het dispuut Thurmann-Contejean; - de halophile vegetaties van Lotharingen; - de werken van S. Muller; enz., enz.

Een zaak is duidelijk: eender wie zich van ver of van dicht met de veldbotanie van Lotharingen wil inlaten kan niet meer zonder dit werk, dat overigens ook elders navolging verdient.

Martine Lejeune

Nieuwe Wetenschappelijke Mededelingen

Bij de Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging zijn weer enkele nieuwe Wetenschappelijke Mededelingen (W.M.) verschenen. Deze zijn te bestellen door het vermelde bedrag over te maken op postgirorekening 130.28 t.n.v. Bureau K.N.N.V. te Hoogwoud. In de opgegeven prijzen zijn de kosten van toezending begrepen. Het bestelde wordt per omgaande toegezonden.

De Nederlandse Pijlstaartvlinders

Jan C. Meerman, 1987. W.M. 180, 60 blz., afbn. Prijs: f 13,50 (leden) of f 17,— (niet-leden).

Deze uitgave geeft recente en gedegen informatie over alle in Nederland voorkomende Pijlstaartvlinders. Het is geen determinatiewerkje maar meer een combinatie van een verspreidingsatlas en een onderzoekverslag over de levenswijze van Pijlstaartvlinders. Aparte vermelding verdienen de paragrafen over migratie, generatieduur, predatie en bescherming; deze hoofdstukken zijn van belang voor iedereen die in insecten geïnteresseerd is.

De Nederlandse Naaktamoeben

F.J. Siemensma, 1987. W.M. 181, 78 blz., afbn. + bijlage van 52 platen. Prijs: f 12,50 (leden) of f 18,— (niet-leden).

Deze Mededeling is een neerslag van jarenlange studie naar in het veld in allerlei watertypen verzamelde amoeben. Daardoor werd inzicht verkregen in de variabiliteit en het voorkomen van vele soorten. In talrijke illustraties wordt hiervan een beeld gegeven. Met behulp van deze publicatie kunnen de meeste amoeben tot op genus-niveau op naam gebracht worden. Verder determineren is specialistenwerk.

De eutrofiëring van de Botshol

H. Hillebrand, 1987. W.M. 182, 48 blz., afbn. Prijs: f 8,— (leden) of f 12,— (niet-leden).

In deze uitgave wordt een overzicht gegeven van wat er tot nu toe aan hydrobiologisch onderzoek is verricht en welke ontwikkelingen er zich in dit gebied hebben voorgedaan. Het boekje pretendeert ook landelijke betekenis te hebben, gezien de informatie over voorspellende waarde van bepaalde waarnemingen en de hoofdstukken die uitgebreide aanwijzingen bevatten met een meer algemeen karakter en praktische suggesties voor toepassing elders.

Douwe Th. de Graaf